

Euroopan alueiden komitean lausunto – Työsuhteisiin sovellettavat EU:n palkkastandardit

(2016/C 051/04)

Esittelijä: Mick ANTONIW (UK, PES), Pontypriddin vaalipiirin edustaja Walesin edustajistossa

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Keskustelun oikeutus

1. toteaa, että vastuu työ- ja sosiaalipolitiikasta kuuluu ensisijaisesti valtiollisille tai alueellisille hallitusvallan käyttäjille, että EU:n toimivaltuudet tällä alalla koskevat koordinoititehtäviä ja että jos EU tekee aloitteita unionin palkkastandardeista, on noudatettava toissijaisuusperiaatetta.
2. muistuttaa, että ihmisten asenteita köyhyyteen tarkastelleen Eurobarometri-tutkimuksen mukaan suurin osa (73 prosenttia) ihmisistä katsoo, että köyhyys on heidän kotimaassaan laajalle levinnyt ongelma, ja toivoo pikaisia toimia valtiotasolla (89 prosenttia) ja EU:n tasolla (74 prosenttia) ongelman ratkaisemiseksi ⁽¹⁾.
3. toteaa, että kaikkien työntekijöiden oikeus kohtuulliseen palkkaan, joka on riittävä turvaamaan tyydyttävän elintason heille ja heidän perheilleen, vahvistetaan Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa, jonka miltei kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet.
4. katsoo, että Euroopan unionin demokraattinen legitimiys vahvistuu, jos EU:n kansalaiset toteavat, että myös sosiaalista edistystä parannetaan, kun työllisyysulottuvuus ja sosiaalinen ulottuvuus otetaan täysimääräisesti mukaan vuosittaiseen talouspolitiikan koordinoitijaksoon (talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso) kasvun edistämisen ohella.
5. muistuttaa, että EU on sitoutunut saavuttamaan Yhdistyneiden kansakuntien vuosituhatosen kehitystavoitteet ja noudattamaan Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselmaa toisesta köyhyydenvastaisesta vuosikymmenestä (2008–2017).
6. toteaa, että ILO:n yleissopimus nro 94 työlausekkeista välikirjoissa on nykyisin sitova yhdeksässä EU:n jäsenvaltiossa ja että sitä sovelletaan vapaaehtoisesti muissa jäsenvaltioissa. On kuitenkin selvítettävä mahdolliset oikeudelliset esteet ILO:n yleissopimuksen nro 94 ja EU:sta tehdyn sopimuksen välillä.
7. panee merkille Euroopan parlamentin aiemmat vähimmäispalkkaa käsittelevät kehotukset ⁽²⁾ ja sen uusimman kehotuksen Euroopan komissiolle tarkastella ”kaikkia vaihtoehtoja talous- ja rahaliiton vahvistamiseksi ja sen muuttamiseksi kestävämmäksi ja enemmän kasvua, työllisyyttä ja vakautta suosivaksi sekä sellaiseksi, jolla on sosiaalinen ulottuvuus, jolla pyritään vaalimaan Euroopan sosiaalista markkinataloutta ja kunnioitetaan kollektiivista neuvotteluoi-keutta ja jonka avulla varmistettaisiin jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkojen koordinoiminen, mihin sisältyy kullekin jäsenvaltiolle soveltuva, sen itsensä päättämä vähimmäispalkka- tai vähimmäistulomekanismi” ⁽³⁾.

Vähimmäispalkka ja kohtuullinen palkka

8. painottaa, että köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen estävät ihmisarvoisen elämän toteutumista ja heikentävät ihmisten perusoikeuksia, ja esittää, että kaikissa jäsenvaltioissa olisi taattava ihmisarvoinen elämä – esimerkiksi tarvittavin perustoimeentulon turvaavin palveluin – ja harjoitettava sellaista politiikkaa ja etenkin työmarkkina- ja sosiaalipolitiikkaa, jolla varmistetaan kohtuullinen palkka koko työuran ajan.

⁽¹⁾ Eurobarometri-erityistutkimus köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä (2010).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 1) vähimmäistulon asemasta köyhyyden torjunnassa ja osallistavan yhteiskunnan edistämisessä Euroopassa, hyväksytty 20. lokakuuta 2010 (2010/2039(INI)) ja 2) köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan eurooppalaisesta foorumista, hyväksytty 15. marraskuuta 2011 (2011/2052(INI)).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma komission vuoden 2016 työohjelmasta (2015/2729(RSP)), kohta 16.

9. painottaa asian kiireellisyyttä, sillä köyhyys ja sosiaalinen eriarvoisuus ovat lisääntyneet kriisin johdosta ja EU:n talouskriisi ja siitä johtuva yksipuolinen säästöpolitiikka ovat kärjistäneet ongelmaa. Köyhyysriskin uhkaamien määrä on lisääntynyt, ja riski koskee varsinkin naisia ja lapsia.

10. korostaa, että Eurooppa 2020 -strategian tavoite köyhyyden vähentämisestä näyttää vaarantuneen ja sitä on pohdittava uudelleen Eurooppa 2020 -prosessin tulevan tarkistuksen yhteydessä, sillä köyhyyden uhkaamien ihmisten määrä kasvoi vuosien 2009 ja 2012 välillä 114 miljoonasta 124 miljoonaan ⁽⁴⁾.

11. suhtautuu myönteisesti siihen, että useimmissa EU:n jäsenvaltioissa on vähimmäispalkkajärjestelmiä, joista on säädetty lailla tai sovittu työehtosopimuksin. Toimivalta ja vastuu palkanmuodostusta koskevista kysymyksissä kuuluu jäsenvaltioille ja/tai maakohtaisille työmarkkinaosapuolille. Näin ollen on pidettävä huolta siitä, että työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta ja oikeutta solmia työehtosopimuksia kunnioitetaan täysimääräisesti.

12. korostaa, että vähimmäispalkkajärjestelmät vaihtelevat merkittävästi, ja panee merkille, että eräissä maissa raja on alle 50 prosenttia mediaanipalkasta. Komitea toteaa, että työssäkäyvien köyhyys on myös kasvava ongelma ⁽⁵⁾.

13. tunnustaa työehtosopimusten avainroolin vähimmäispalkkojen asettamisessa mutta korostaa, että monilla aloilla ja monissa pk-yrityksissä ei ole alakohtaisia sopimuksia. Tämän vuoksi jotkut työntekijät eivät kuulu sopimusten piiriin. AK kehottaa kansallisia työmarkkinaosapuolia vahvistamaan vuoropuheluaan valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

14. toteaa näin ollen, että tavoitteena tulisi olla se, että jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan käyttöön viitteellinen kohtuullinen palkka, jonka viitearvona pyritään käyttämään 60:tä prosenttia mediaanipalkasta. Kohtuullinen palkka perustuu viitebudjetteihin ⁽⁶⁾ eli tavaroiden ja palvelujen pakettiin, jonka henkilö tarvitsee tasoltaan kohtuulliseen elämiseen yhdessä oikeudenmukaisten työehtojen ja -olojen kanssa. Äskettäisessä Eurofoundin tutkimuksessa ⁽⁷⁾ todetaan, että jos vähimmäispalkaksi olisi asetettu 60 prosenttia kansallisesta mediaanipalkasta, keskimäärin 16 prosenttia kaikista EU:n työntekijöistä olisi – vuoden 2010 lukujen perusteella – hyötynyt tästä.

15. kiinnittää huomiota Unionin viitebudjetit -verkoston työhön, jota se tekee kehittääkseen yhteisen menetelmän viitebudjetit varten Euroopassa, jotta niiden sisältöä, kuten ruokakoreja, voitaisiin vertailla jäsenvaltioiden välillä.

16. korostaa, että yksityinen velkaantuminen – joka oli euroalueella 126 prosenttia suhteessa bkt:hen vuonna 2014, kun julkisen velan osuus oli 92 prosenttia – pahentaa osaltaan tilannetta, jossa kulutus laskee ja investoinnit vähenevät. Komitea on sitä mieltä, että kohtuulliset palkkarakenteet ovat tärkeitä talouden vakauttajia ja keskeinen väline parannettaessa muihin tekijöihin kuin hintaan perustuvaa kilpailukykyä. Näin ne edistävät merkittävästi talouskasvua, sosiaalista koheesiota ja auttavat välttämään taantumaa. Kotitalouksien tulojen turvaamiseksi kannattaa myös pohtia, olisiko EU:n tasolla otettava käyttöön ylivelkaantumisen hallinnan suhteen menettely, joka koskisi etenkin kotitalouksien kiinteistöjen pakkolunastuksen ehtoja.

17. katsoo kohtuullisen palkan tarkoittavan sitä, että julkissektori saattaa joutua tukemaan kokopäivätyössä olevia ihmisiä vain hieman, jos lainkaan, lisätuella tai verohelpotuksilla, mikä voisi mahdollisesti auttaa jäsenvaltioita noudattamaan julkista taloutta koskevia velvoitteitaan.

18. ehdottaa, että pohditaan vähimmäispalkkajärjestelyjä työehtojen ja työolojen yhteydessä ja etenkin erityisten joustavien järjestelyiden osalta.

19. toteaa, että kohtuullinen palkka on yhdessä oikeudenmukaisten työehtojen ja -olojen sekä asianmukaisen sosiaaliturvajärjestelmän kanssa yksi ennakkoehtoista EU:n jäsenvaltioiden väliselle rehdille kilpailulle, jotta ne eivät tee toistensa toimia tyhjäksi kilpailemalla alhaisemmalla sääntelytasolla ja sosiaalisella polkumyynnillä.

⁽⁴⁾ COM(2014) 130 final, Älykästä, kestävä ja osallistavaa kasvua edistävän Eurooppa 2020 -strategian arviointi.

⁽⁵⁾ Thorsten Schultenin tutkimus *Contours of a European Minimum Wage Policy*, Friedrich Ebert Stiftung, lokakuu 2014. http://epsu.org/IMG/pdf/Contours_of_a_Minimum_Wage_Policy_Schulten.pdf

⁽⁶⁾ COM(2013) 83 final, Sosiaalisten investointien paketti.

⁽⁷⁾ Raportti *Pay in Europe in the 21st century*, Christine Aumayr-Pintar ym., Euroopan elin- ja työolojen kehittämistäitiö (Eurofound), huhtikuu 2014.

20. korostaa, että tämä kysymys on erityisen tärkeä, kun otetaan huomioon lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi ja sen perusteella annetut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot, jotka ovat merkinneet sitä, ettei yritysten tarvitse noudattaa alakohtaisia vähimmäispalkkasopimuksia, joita ei ole määrätty yleissitoviksi ⁽⁸⁾.

21. kehottaa painokkaasti valtiollisia ja alueviranomaisia soveltamaan lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin noudattamisen varmistamisesta annettua direktiiviä täysimääräisesti sekä odottaa tässä yhteydessä kovasti Euroopan komission ilmoittamaa lähetettyjä työntekijöitä koskevan voimassa olevan lainsäädännön tarkistamista, jossa tavoitteena on torjua sosiaalista polkumyyntiä ja varmistaa, että samasta työstä samalla paikalla maksetaan sama palkka koko EU:ssa.

22. katsoo, että aihetta koskevaa keskustelua olisi jatkossa käytävä muun muassa EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 9 ja 156 artiklan pohjalta ja jatkettava toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamiseksi pehmeillä prosesseilla, kuten avoimella koordinoitimenetelmällä, ja osana talouspolitiikan eurooppalaista ohjausjaksoa, jossa on jo tarkasteltu palkkakysymyksiä.

23. katsoo lisäksi, että kohtuullista palkkaa voitaisiin käsitellä talouden tekijänä myös maakohtaisissa suosituksissa, joihin jo nykyisellään kuuluu palkanmääritys työmarkkinoilla ja joissa tarkastellaan myös maltillista palkkakehitystä.

24. toteaa, että minimipalkkoissa on suuria eroja niitä soveltavien EU:n jäsenvaltioiden välillä. Komitea korostaa, että kohtuulliset palkat, joista kukin jäsenvaltio on itse päättänyt joko lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa ja joka tapauksessa kyseisen valtion perinteitä ja käytänteitä täysin kunnioittaen, voisivat edistää osaltaan Eurooppa 2020 -strategian tavoitetta auttaa 20 miljoonaa ihmistä jättämään taakseen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen.

25. toteaa, että kohtuulliset palkat voisivat auttaa torjumaan Euroopassa sietämättömälle tasolle kohonnutta eriarvoisuutta, joka on huolenaihe sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta, poliittinen kysymys ja riski EU:n tulevalle kasvupotentiaalille.

26. toteaa, että on olemassa hyviä esimerkkejä jäsenvaltioista, missä matalapalkkaisten osuus työntekijöistä on pieni. Niistä kolmessa – Ruotsissa, Tanskassa ja Italiassa – ei ole lakimääräisiä vähimmäispalkkoja eikä määräyksiä työehtosopimusten yleissitovuudesta, mutta palkanmuodostus toimii siellä hyvin perinteiden ja käytänteiden pohjalta ⁽⁹⁾.

Alueellinen ulottuvuus

27. kannustaa EU:n paikallis- ja alueyhteisöjä ryhtymään työnantajina edelläkävijöiksi pyrkimällä varmistamaan työntekijöidensä kohtuullisen palkan ja kehottaa parhaiden käytänteiden vaihtoon EU-tasolla.

28. pitää lisäksi myönteisenä sitä, että eräät paikallis- ja aluetason viranomaiset ovat julkisia hankintoja koskevalla politiikallaan kannustaneet ja vaatineet toimeksisaajia maksamaan henkilöstölleen kohtuullista palkkaa. Komitea paneekin tyytyväisenä merkille, että julkisista hankinnoista 26. helmikuuta 2014 annetussa ja huhtikuussa 2016 voimaan tulevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/24/EU todetaan suoraan, että työntekijöille edullisempien työehtojen ja -olojen soveltamista ei saisi estää (johdanto-osan 37 kappale), ja säädetään, että hankintaviranomaiset eivät saa käyttää pelkästään hintaa tai kustannuksia julkisen hankintasopimuksen ainoana tekoperusteena (67 artikla). Komitea pitää erittäin tervetulleena myös EU:n tuomioistuimen asiassa C-115/14 (17. marraskuuta 2015) antamaa tuomiota, jonka mukaan EU:n lainsäädäntö ei estä sulkemasta pois julkista hankintaa koskevan sopimuksen tekomenettelystä tarjoajaa, joka kieltäytyy sitoutumasta maksamaan asianomaisille työntekijöille vähimmäispalkkaa ⁽¹⁰⁾.

Bryssel 3. joulukuuta 2015.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Markku MARKKULA

⁽⁸⁾ Asia C-346/06 Dirk Rüffert vastaan Land Niedersachsen

⁽⁹⁾ Eurostat, Structure of earnings survey 2010. Siinä ei oteta lukuun yrityksiä, joissa on vähemmän kuin 10 työntekijää; ks. etenkin kaavio 5.34.

⁽¹⁰⁾ Jäsenvaltion alueellisen yksikön lainsäädäntö, jossa veloitetaan tarjoajat ja niiden alihankkijat sitoutumaan siihen, että ne maksavat julkista hankintaa koskevan sopimuksen kohteena olevien suoritusten toteuttamiseen osallistuville työntekijöille vähimmäispalkkaa, todettiin yhteensopivaksi EU:n lainsäädännön kanssa.